

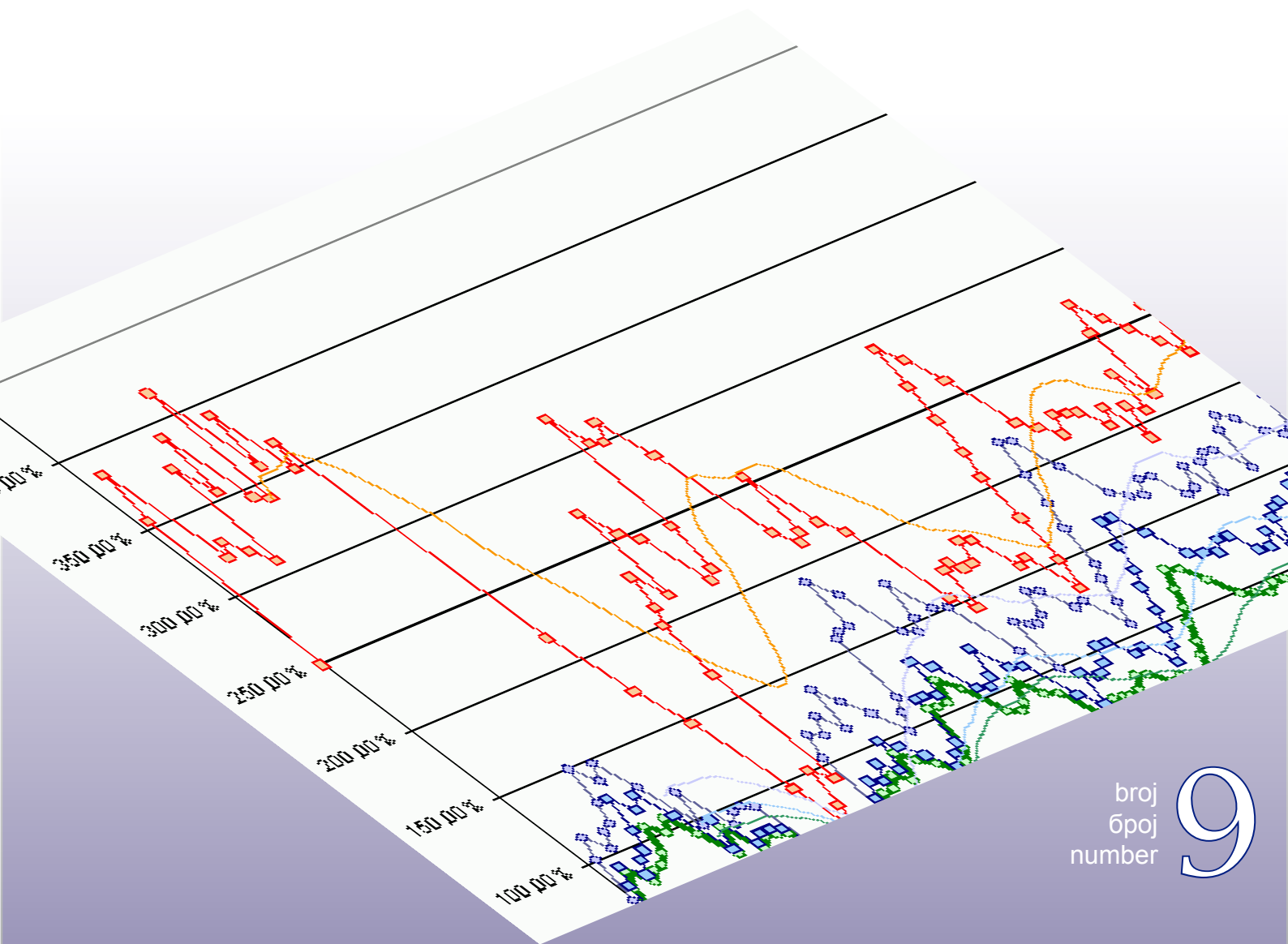
Bosna i Hercegovina
Odjeljenje za makroekonomsku analizu
Upravnog odbora Uprave za indirektno-
neizravno oporezivanje

Босна и Херцеговина
Одјељење за макроекономску анализу
Управног одбора Управе за indirektno-
опорезивање

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Bilten

broj
број
number

9

Uz ovaj broj...

Za nama je četiri mjeseca primjene poreza na dodanu vrijednost (PDV-e). Zbog specifičnosti prelaska sa sustava poreza na promet na sustav PDV-a, te zbog karakteristika sustava PDV-a kao takvog još je rano davati konačne ocjene prvih učinaka primjene PDV-a. Ovaj broj je tematski broj posvećen efektima PDV-a u prvom kvartalu 2006.g. Dana je analiza učinaka uvođenja PDV-a na prihode od neizravnih poreza, te na kretanje uvoza i izvoza u prva tri mjeseca 2006.g. Odjeljenje za makroekonomsku analizu će redovno pratiti kretanje naplate neizravnih poreza u zemlji i kretanje robne razmjene sa inozemstvom.

Kako redovno izvještavamo, sustav elektronskog mjesečnog izvještavanja o prihodima i rashodima svih razina uprave je u funkciji. U skladu sa preporukom fiskalnih vlasti BiH i institucija Međunarodne zajednice veliki broj županija i općina blagovremeno dostavlja mjesečne podatke o prihodima i rashodima.

U ovom broju prvi put od uspostave sustava dajemo konsolidirane izvještaje za županije čiji su podaci kompletirani za prva dva mjeseca 2006.g. Kompletnost podataka na razini županija podrazumijeva da su mjesečne podatke o prihodima i rashodima dostavili i županija i sve općine koje pripadaju županiji. Kompletnost podataka na razini Federacije BiH podrazumijeva da su sve županije i sve općine dostavile podatke. Opredijelili smo se za parcijalnu konsolidaciju u odnosu na dani stupanj kompletnosti podataka. Odjeljenje je pripremlilo za sve izvještajne jedinice i komparativne izvještaje o mjesečnom izvršenju proračuna u odnosu na proračune 2006. i izvršenja 2005.g. Ovi izvještaji, ukoliko su prethodno dostavljeni podatci o izvršenju proračuna i proračuni 2005 i 2006, od ovog mjeseca mogu se izravno preuzeti sa Internet stranice Odjeljenja www.oma.uino.gov.ba. u dijelu kojem imaju pristup izvještajne jedinice na bazi dodijeljenih lozinki. Odjeljenje je u mogućnosti da izradi i druge izvještaje na osnovu zahtjeva općina i županija.

Dok se ne steknu uvjeti za objavu mjesečnih konsolidiranih izvještaja za opću vladu koja uključuje sve razine uprave nastavićemo sa objavom mjesečnih konsolidiranih izvještaja po istom sustavu izvještavanja kao i u 2005.g. U ovom broju dajemo konsolidirane izvještaje koji uključuju fiskalne operacije države, entiteta, Brčko Distrikta i jedinstvenog računa UNO za razdoblje siječanj - ožujak 2006. godine.

mr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja – supervizor

Sadržaj:

Efekti uvođenja PDV-a: analiza naplate neizravnih poreza u I kvartalu 2006	2
Efekti uvođenja PDV-a: analiza robne razmjene u I kvartalu 2006	5
Konsolidirani izvještaji: opća vlada	11
Konsolidirani izvještaji: županije	14
Iz aktivnosti Odjeljenja	16

Efekti uvođenja PDV-a: analiza naplate neizravnih poreza u I kvartalu 2006

(priredila: mr. sc. Dinka Antić)

Uvod: Primijenjena metodologija

Analiza naplate neizravnih poreza temelji se na sljedećim polazištima:

- promatrana je ukupna naplata i naplata po glavnim vrstama prihoda za I kvartal u razdoblju 2002-2006
- analiziraju se ukupno naplaćeni neizravni porezi bez obzira na razinu vlade koja je izvršila naplatu (UNO ili entitetske vlade)¹
- na porez na dodanu vrijednost, naplaćenom u 2006.g., dodan je zaostali porez na promet naplaćen od strane entiteta i Brčko Distrikta u 2006.g.
- u mjesecu ožujku 2006.g. iskazana je neto naplata PDV-a.

Bruto naplatu PDV-a čini naplata PDV-a na uvoz, naplata po PDV-e prijavama i drugi slučajevi jednokratne ili prisilne naplate PDV-a. Neto naplata PDV-a se dobije nakon umanjenja bruto naplate za iznos isplaćenog povrata. Povrat se realizira iz sredstava rezervi sa jedinstvenog računa UNO u roku od 30 dana od podnošenja prijave. Pravo na povrat u novcu imaju izvoznici uz određene Zakonom propisane uvjete. Ostali obveznici imaju pravo na porezni kredit. Porezni kredit i povrat u novcu se na različit način odražavaju na gotovinski tok na jedinstvenom računu. Ono što je važno istaknuti jeste da se **obje vrste povrata odražavaju na budući priliv**.

Sustav PDV-a u BiH počiva na mjesečnoj prijavi koja se podnosi za mjesec "t" u mjesecu "t+1". Povrati u novcu se isplaćuju u mjesecu "t+2" i reflektiraju se kao odljev gotovine sa jedinstvenog računa, a pravo na porezni kredit se realizira u mjesecu "t+2" kao umanjenje tekućeg priliva za taj mjesec. **Postoji vremenski razmak od dva mjeseca od prijave do realizacije povrata / kredita koji ujedno znači i "odloženo djelovanje" na gotovinski tok.** Ovo uveliko otežava analize ukoliko se komparira gotovinski tok i analitika prihoda sa analitičkom evidencijom prijave PDV-a i može da zamagli stvarne tendencije i dovede u zabludu korisnike izvještaja.

Odjeljenje za makroekonomsku analizu **baziraće analize na podacima o stvarnom neto gotovinskom toku** u izvještajnom mjesecu / kvartalu, a iskazani podaci o povratima i poreznim kreditima su dobra referenca za izradu prognoza budućeg kretanja naplate PDV-a. Treba imati u vidu da iskazani povrati i krediti predstavljaju potraživanja sa strane obveznika, a sa strane države obračunate obaveze, koje mogu ili ne moraju da se u cijelosti izmire, jer uvijek postoji određeni procenat prijevara ili grešaka kod ispunjavanja prijave. Čak iako se isplate u cijelosti zbog zakonskih obveza UNO i države, nakon kontrolnih akcija UNO moguće su naknadne korekcije povrata i kredita ukoliko se ustanove pogreške. Sve to će imati odraza na naplatu tek u mjesecu u kojem se korekcija i napravi.

Stoga, mjeseci siječanj i veljača 2006. ne mogu biti reprezentativni mjeseci za mjesečne analize, jer u siječnju imamo samo PDV-e na uvoze, a u veljači i uplaćeni PDV-e po osnovu siječanjskih prijava. Ovo u velikoj mjeri utječe i na kvartalnu analizu PDV-a, jer prvi "normalan" mjesec jeste ožujak 2006.g. u kojem imamo sve faze PDV-e ciklusa: uvozni PDV-e, prijavu i povrate. Iznos naplate PDV-a u ožujku je korigiran isplatom povrata PDV-a izvoznicima koji je prijavljen u siječanjskoj prijavi.

¹ više o problemu izvještavanja o naplaćenim neizravnim porezima u prvoj godini PDV-a u Biltenu br. 7

A. Analiza ukupne naplate:

U ožujku 2006. godine u BiH je naplaćeno ukupno 326 mil KM neizravnih poreza², što predstavlja 8,9% godišnjeg plana naplate ili za skoro 30% više nego u istom mjesecu 2005.g. Posmatrajući naplatu u I kvartalu 2006.g. u odnosu na isti kvartal 2005.g. u prva tri mjeseca 2006.g. **naplaćeno je 41% više neizravnih poreza** nego u istom razdoblju prethodne godine.

Da je naplata neizravnih poreza u prva tri mjeseca mnogo uspješnija nego u istom razdoblju protekle godine govori podatak da je u prva tri mjeseca naplaćeno blizu **27% godišnjeg plana naplate neizravnih poreza za 2006.g.**³, a u istom razdoblju 2005.g. naplaćeno je oko 20% od ukupno naplaćenih neizravnih poreza u 2005.g., što predstavlja standardnu dinamiku naplate koja odražava sezonske utjecaje na privredna kretanja u zemlji.

B. Analiza po vrstama prihoda:

U ožujku je zabilježen rast prihoda od carina i carinskih pristojbi u odnosu na veljaču, no, promatrano na razini kvartala zabilježen je pad prihoda od carina od skoro 8%. Ovakvo kretanje je očekivan trend budući da kretanje carina odslikava i kretanje uvoza.

Prihodi od trošarine i dalje bilježe rast, tako da je naplata za 13% veća u odnosu na I kvartal 2005.g.

Usporedba naplate PDV-a i poreza na promet moguća je jedino na ukupnoj razini bez obzira na razinu vlade koja je naplatila porez. Da bi se uporedila naplata PDV-a u 2006. sa naplatom poreza na promet u 2005. nužno je na naplatu PDV-a dodati naplatu zaostalog poreza na promet na entitetskim računima.⁴ Može se zaključiti da je u ožujku 2006.g. naplaćeno samo PDV-a i poreza na promet za 55% više nego poreza na promet u istom mjesecu 2005.g.. Na razini kvartala naplaćeno je za skoro 69% više. Iznos naplaćenog PDV-a u ožujku (bruto PDV-e) je korigiran iznosom povrata isplaćenog u istom mjesecu.

C. Zaključci za I kvartal nakon uvođenja PDV-a:

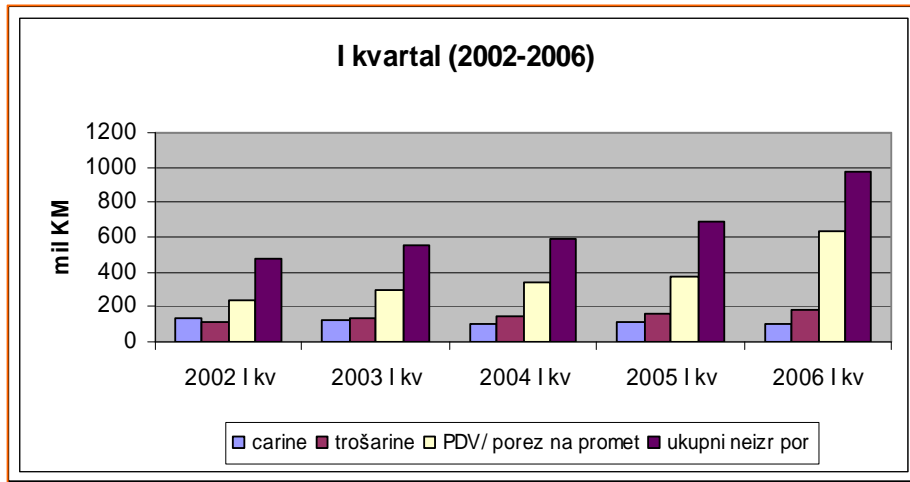
Na grafikonima 1 i 2 prikazano je uporedno kvartalno kretanje naplate glavnih grupa prihoda od neizravnih poreza u BiH u razdoblju 2002 – 2006.g.⁵ Na ovom segmentiranom prikazu uočljivi su pozitivni efekti uvođenja PDV-a u prvom kvartalu 2006.g. na visinu ukupnih prihoda i prihoda od poreza na promet i PDV-a. Primjećuje se i konstantan rast prihoda od poreza na promet i trošarina, a nestabilno kretanje carina.

² Naplata prihoda u veljači 2006 uključuje: naplatu neizravnih poreza od strane UNO, stvarnu naplatu zaostalog poreza na promet u RS i procjenu naplate poreza na promet u FBiH i Brčko Distriktu na bazi 50% naplate u siječanju, a što odgovara % naplate u RS u veljačau u odnosu na siječanj 2006.g.

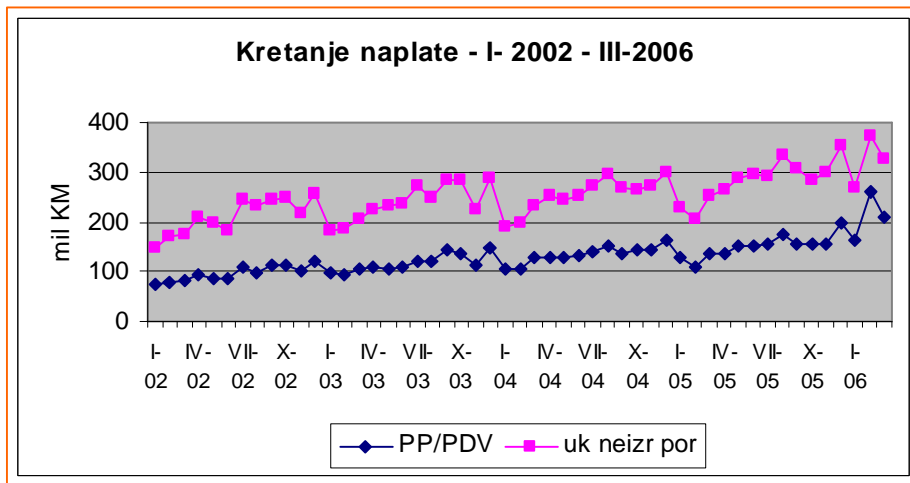
³ Plan naplate neizravnih poreza iznosi 3,653 mlrd KM, od čega 3,503 mlrd KM na jedinstveni račun UNO. Plan naplate je usvojilo Fiskalno vijeće BiH u oktobru 2005.g. Više o tome u Biltenu br. 3.

⁴ Više o metodologiji za komparativno izvještavanje o naplati neizravnih poreza u 2006.g. u Biltenu br. 7

⁵ Podaci o naplaćenim neizravnim porezima za I kvartal 2002.g. ne uključuju Brčko.

Grafikon 1

Grafikon 2.

I pored fantastičnih rezultata u naplati neizravnih poreza, a imajući u vidu iskustva drugih zemalja, treba biti oprezan u daljim prognozama. Kako je rečeno, prvi kvartal nakon uvođenja PDV-a ne može biti pouzdan temelj za donošenje općih zaključaka o učincima uvođenja PDV-a na prihode, jer se stabilizacija očekuje tek sredinom godine. Potreban je oprez kod trošenja viška sredstava koja su rezultat uvođenja PDV-a, a pogotovo ne treba donositi preuranjene odluke o mogućim rebalansima proračuna vlada koje se financiraju sa jedinstvenog računa UNO.

Na kraju, evidentno je sljedeće - sustav PDV-a je u značajnoj mjeri pomogao kreiranju povoljnijeg i uređenijeg pravnog i ekonomskog ambijenta za poslovanje, stvaranju jedinstvenog ekonomskog prostora, suzbijanju sive ekonomije i jačanju financijske discipline kod obveznika. Da je tako pokazuje veliki broj registriranih obveznika (preko 34,000 obveznika⁶), visok stupanj poštivanja obveza od strane obveznika i veliki porast prihoda od neizravnih poreza u početnoj fazi kada su greške i nepoznavanje PDV-e propisa očekivana pojava na strani obveznika.

⁶ Projekcije broja obveznika PDV-a su se bazirale na 16-20,000 obveznika koji imaju godišnji oporezivi promet preko 50,000 KM. Podaci o prometu su bili preuzeti iz zvaničnih financijskih izvještaja. Činjenica da je registrirano mnogo više obveznika govori o uključivanju u sustav sive ekonomije i kompanija koje su do sada prikazivale nizak promet.

Efekti uvođenja PDV-a: analiza robne razmjene u I kvartalu 2006

(priredila: mr.sc. Dinka Antić)

Uvod: Primijenjena metodologija

Za kvalitetnu analizu kretanja robne razmjene BiH u prvom kvartalu nakon uvođenja PDV-a nije dovoljno samo analizirati konkretni kvartal, niti je dovoljna samo usporedba sa istim razdobljem prošle godine. Budući da uvođenje PDV-a unekoliko iskrivljuje pravu sliku potrebno je u analizu uključiti i četvrti kvartal prethodne godine i bazirati analizu robne razmjene na dva razdoblja⁷:

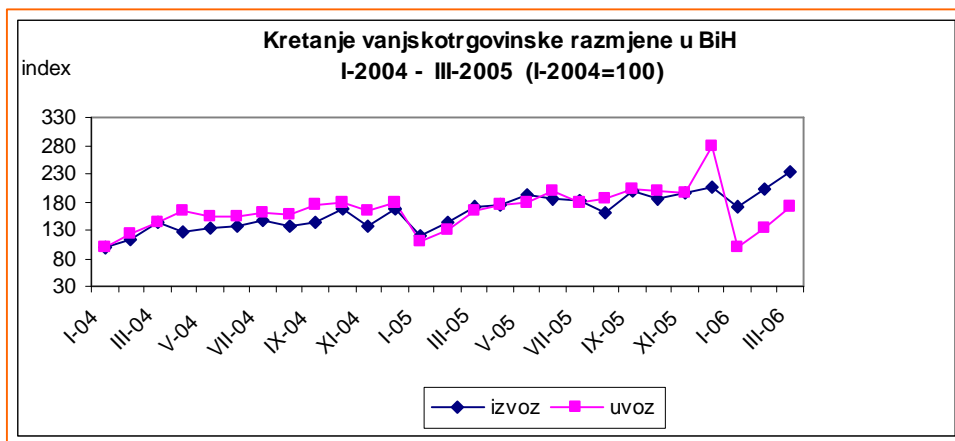
I razdoblje: listopad 2004 – ožujak 2005

II razdoblje: listopad 2005 – ožujak 2006

Glavna kretanja u robnoj razmjeni

Neposredno pred uvođenje PDV-a zabilježeno je pogoršanje vanjskotrgovinske razmjene koje je rezultiralo u rastu deficita za 14% u odnosu na kretanja u 2004.g. Na loše rezultate u 2005.g. utjecao je ogroman porast uvoza u prosincu 2005.g.

Posmatrajući vremensku seriju od 2004.g. do ožujka 2006.g. primjećuje se ponavljanje standardnog šablona kretanja uvoza i izvoza BiH. Jedino odstupanje može se uočiti na kraju 2005.g. koje je rezultat uvoza velikih zaliha pred uvođenje PDV-a i odlaganja izvoza u određenom obujmu za 2006.g. zbog stimulativnih učinaka PDV-a na izvoz (odbitak ulaznog PDV-a u cijelosti).

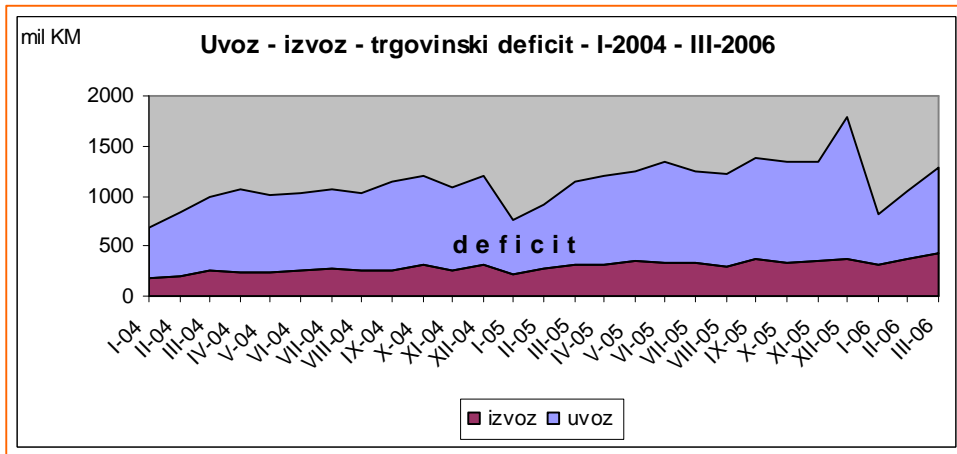

Grafikon 3.

Efekti uvođenja PDV-a odrazili su se i na visinu vanjskotrgovinskog deficita koji je drastično porastao pred uvođenje PDV-a i potom se naglo smanjio u prvom kvartalu 2006.g.

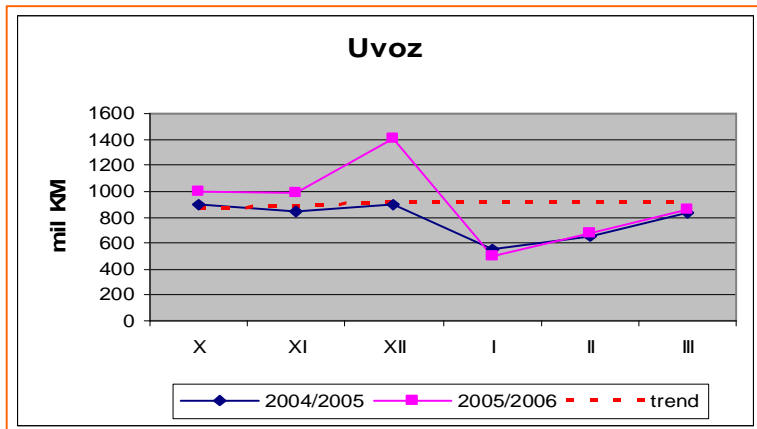
Analiza robne razmjene početkom 2006.g. pokazuje poboljšanu sliku robne razmjene sa inozemstvom, u vidu smanjenja uvoza i porasta izvoza. Međutim, pad uvoza je bila pojava "kratkog daha". Već krajem ožujka neutralizirali su se prvi početni pozitivni efekti, s tim da treba imati u vidu da bi se uvoz u prvom kvartalu trebao korigirati za određeni iznos na više zbog uvoza dobara koja bi se inače nabavila u 2006.g. a koja su se zbog uvođenja PDV-a uvezla krajem 2005.g.

⁷ mjesečne podatke o uvozu i izvozu za razdoblje 2004 – ožujak 2006.g. pripremio je g. Igor Gavran, projekt menadžer Sektora za makroekonomski sustav pri Vanjskotrgovinskoj komori BiH

Grafikon 4.

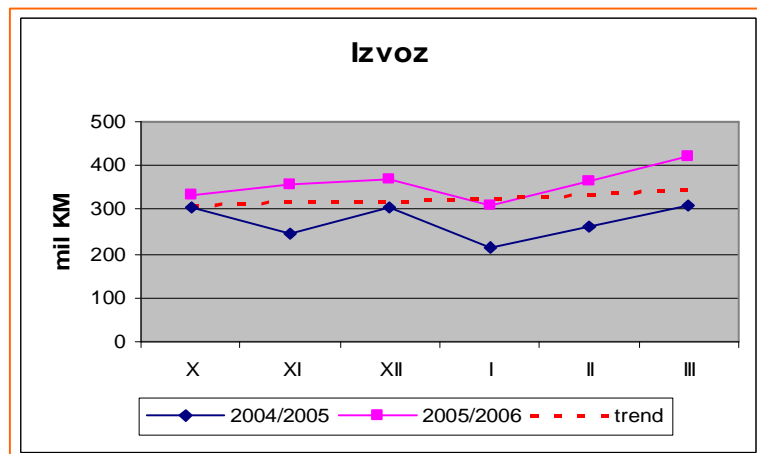
Značajno smanjenje deficita u robnoj razmjeni i veliki porast pokrivenosti uvoza izvozom rezultat su porasta izvoza u prvom kvartalu. Na grafikonu 6 se uočava da je izvoz u prvom kvartalu vjerno pratio šablon kretanja iz prvog kvartala 2005.g. uz odstupanja u zadnjem kvartalu 2005. pred uvođenje PDV-a:

Grafikon 5.

Posmatrajući kretanje izvoza na prvi pogled bi se moglo zaključiti da je uvođenje PDV-a stimulisalo postojeće izvoznike na veći izvoz.

Međutim, za ozbiljniju ocjenu potrebna je dublja analiza strukture izvoza i analiza izvoza

Grafikon 6.

iskazanog u fizičkim jedinicama i vrijednosno. Isto tako, imajući u vidu da su prijevare kod izvoza najrašireniji oblik prijevara u sustavu PDV-a i u mnogo uređenijim zemljama Europe utvrđeni porast izvoza bi trebalo uzeti sa rezervom, odnosno korigirati ukoliko izvještaji kontrolnih službi UNO pokažu značajnije prijevare kod izvoznika.

Struktura robne razmjene:

Analiza strukture robne razmjene baziraće se na analizi uvoza i izvoza prije uvođenja PDV-a i nakon uvođenja PDV-a. U analizu su uzete glavne grupe proizvoda koje u najvećoj mjeri utječu na kretanje robne razmjene.

Uvoz prije uvođenja PDV-a:

U porastu uvoza u prosincu 2005.g. najveći udio ima uvoz kapitalne imovine (strojeva, opreme, vozila), oko 47%. Posmatrano u odnosu na kretanja u istom mjesecu 2004.g. može se vidjeti veliki porast koji je u velikoj mjeri uzrokovan nabavkama i stvaranjem zaliha pred uvođenje PDV-a. Veliki porast zabilježio je uvoz proizvoda koji su u sustavu poreza na promet bili oslobođeni plaćanja poreza (reprodukcijски materijal, sirovine i sl.) ili su bili oporezovani sa 0% (oprema, rezervni dijelovi, lijekovi, hrana). Kad je riječ o visokotarifnim proizvodima, koji su bili oporezovani sa 20%, zabilježen je rast vrijednosti uvoza nafte i naftnih derivata koji je rezultat kumulativnog efekta rasta cijena nafte na svjetskom tržištu, promjena u tečaju dolara i strukture uvoza po vrsti proizvoda. Uvoz kave, duhanskih proizvoda, alkohola i pića odgovara šablonu uvoza ovih proizvoda krajem godine. Zabilježen je i veliki uvoz prehrambenih proizvoda, u prvom redu mlijeka i mliječnih proizvoda, te jestivog ulja i masti, i to 44% i 78% respektivno.

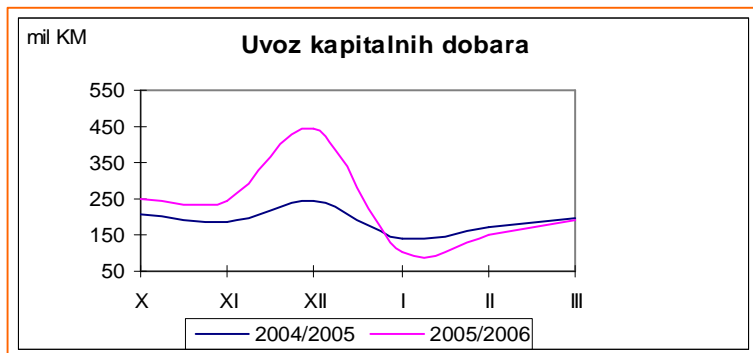
Uvoz u I kvartalu 2006.g:

Iako se uvoz ove godine polako vraća u normalu odnosi i struktura uvoza odražavaju odgovor kompanija i tržišta na uvođenje PDV-a u sklopu upravljanja zalihama. Početkom 2006.g. sve su grupe proizvoda bilježe pad, kako u odnosu na prosinac 2005.g. tako i u poređenju sa početkom 2006.g. Najveći pad je kod uvoza strojeva i reprodukcionog materijala, što je očekivano s obzirom na enorman uvoz ovih dobara u prosincu pred uvođenje PDV-a.

grupa proizvoda	struktura uvoza			I kv 06 / I kv 05
	I kv 05	IV kv 05	I kv 06	
mineralna goriva i ulja	13.48%	12.29%	16.24%	20.00%
vozila	6.72%	8.44%	6.00%	-10.95%
strojevi i oprema	18.19%	19.15%	15.83%	-13.32%
farmaceutski proizvodi	2.55%	2.71%	2.41%	-5.77%
sirovine / repromaterijal	25.78%	26.50%	25.79%	-0.38%
hrana, prehrambeni proizvodi (uključujući pića i kavu)	16.91%	13.94%	15.70%	-7.54%
ostali proizvodi	16.37%	16.97%	18.03%	9.70%
	100.00%	100.00%	100.00%	-0.39%

Tabela 1.

Na grafikonima 7 i 8 prikazani su odloženi efekti uvođenja PDV-a na uvoz u prvom kvartalu 2006.g. karakterističnih grupa proizvoda:

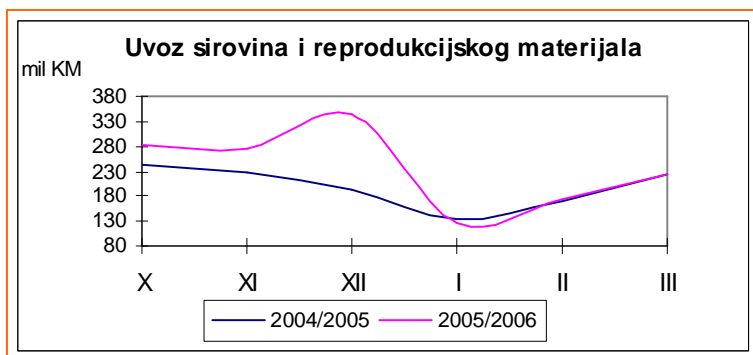

Primjetan je postupan rast uvoza hrane i prehrambenih proizvoda tako da je uvoz te grupe proizvoda u ožujku 2006. skoro identičan uvozu u ožujku 2005.g. Posmatrajući na razini kvartala I kv 2006 je već dostigao 87% uvoza I kvartala 2005, a ranije nabavke u prosincu su kompenzirale manjak uvoza u siječnju.

Grafikon 7

N.B. u kapitalna dobra uključene su strojevi, oprema i vozila

Jedina grupacija proizvoda kod koje je zabilježen rast uvoza u odnosu na siječanj 2005.g. su mineralna ulja (nafta i naftni derivati). Zanimljivo je poređenje uvoza mineralnih ulja po količini i vrijednosti u prvom kvartalu 2006. i istom kvartalu 2005.g. Vrijednost uvoza u prva tri mjeseca 2006.g. je porasla za 20% a uvezeno je svega 75% količina mineralnih ulja u odnosu na isto razdoblje 2005.g., a što odražava veliki porast cijena nafte na svjetskom tržištu.

Posmatrajući ostale trošarinske proizvode primjetan je rast uvoza kave, alkohola i alkoholnih pića za 25%, a duhana za 27% više u odnosu na I kvartal 2005.g.

Grafikon 8

Primjetan je i porast uvoza grupacije "ostali proizvodi" koji je kompenzirao pad uvoza ostalih glavnih grupacija proizvoda (strojeva, opreme, sirovina, repromaterijala, metala i proizvoda od metala). Tako je u prvom kvartalu, a pogotovo u ožujku, registriran povećani uvoz namještaja, obuće, odjeće, drveta, papira i kartona. Zabilježen je i veliki porast uvoza kože i vlakana u ožujku 2006. Analize izvoza u narednim mjesecima trebale bi pokazati da li je povećan uvoz ovih proizvoda rezultat potreba domaće proizvodnje i izvoza (lohn poslovi).

Izvoz prije uvođenja PDV-a:

Analiza izvoza se bazira na nekoliko glavnih grupa proizvoda koji u ukupnom izvozu učestvuju sa oko 70%. Interesantno je da je taj odnos skoro identičan u cjelokupnom posmatranom razdoblju od siječnja 2004. do ožujka 2006.g. bez obzira na oscilacije vrijednosti izvoza. Međutim, podaci pokazuju različito kretanje izvoza glavnih grupa proizvoda.

Krajem 2005.g. došlo je do blagog rasta izvoza u odnosu na prethodne mjeseci. U strukturi izvoza najveći rast imao je izvoz mineralnih tvari (uglavnom izvoz uglja, koks i električne energije), produkata kemijske industrije ili srodnih industrija, drveta i drvenog uglja, aluminija, strojeva i alata.

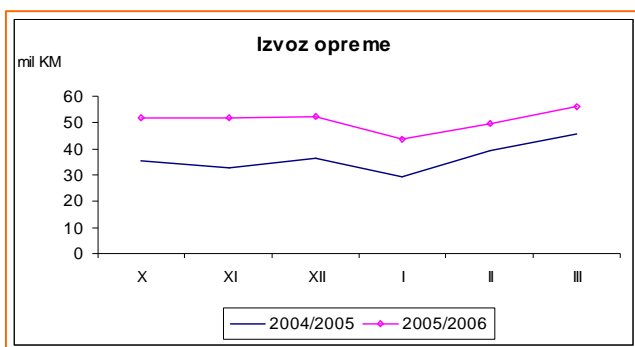
Izvoz u I kvartalu 2006.g:

Situacija se promijenila nakon uvođenja PDV-a. Zanimljiva je pojava naglog rasta izvoza određenih proizvoda u siječnju 2006.g. kada, uglavnom, nema ulaznog PDV-a (osim u obliku plaćenog poreza na promet u zalihama trošarinskih dobara na dan 31.12.2005.g.) i motiva za odlaganje izvoza. Istrage UNO bi trebale rasvijetliti uzroke porasta izvoza nekih dobara u siječnju. Međutim, izvoz nekih grupa proizvoda je nastavio rasti i u veljači i ožujku što je rezultat stimulativnih učinaka sustava PDV-a zbog povrata ulaznog poreza izvoznicima.

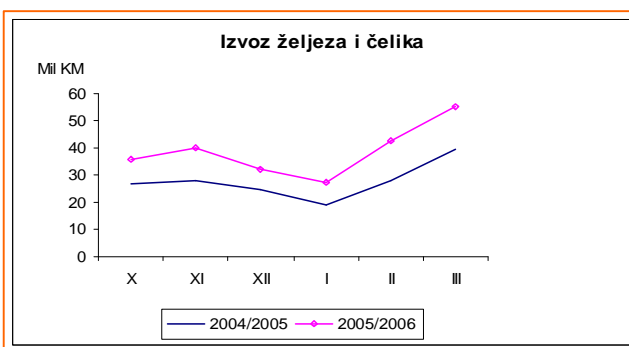
Iz tabele se mogu vidjeti mjesečne oscilacije izvoza u 2006.g. Pored uglja, drveta, aluminija, električne energije, porast izvoza u prvim mjesecima 2006.g. u odnosu na početak 2005.g. bilježe sljedeći proizvodi: anorganski kemijski proizvodi, organska i anorganska jedinjenja plemenitih metala, odjeća, obuća, proizvodi od željeza (gvožđa) i čelika, strojevi. U tabeli je posebno iskazan i izvoz namještaja zbog velikog porasta izvoza u 2006.g.

grupe proizvoda	mjesečne usporedbe			kvartalne usporedbe		% struktura izvoza		
	I-06/ I-05	II-06/ II-05	III-06/III-05	I kv 06 / IV kv 05	I kv 06 / I kv 05	I kv 05	IV kv 05	I kv 06
energenti	-9%	-1%	22%	14%	3%	11.44%	7.69%	8.47%
anorganski kemijski proizvodi	96%	56%	99%	22%	84%	5.37%	6.02%	7.12%
drvo	3%	37%	24%	-29%	21%	7.56%	9.66%	6.60%
željezo (gvožđe) i čelik	44%	52%	41%	16%	45%	11.01%	10.20%	11.48%
aluminij i proizvodi od aluminija	32%	47%	33%	24%	37%	13.85%	11.35%	13.65%
strojevi	49%	25%	23%	-4%	30%	14.56%	14.72%	13.66%
namještaj	155%	107%	124%	-3%	127%	4.95%	8.64%	8.08%
ostali proizvodi	46%	44%	28%	1%	38%	31.26%	31.73%	30.95%
ukupno izvoz	42%	39%	37%	3%	39%	100.00%	100.00%	100.00%

Tabela 2

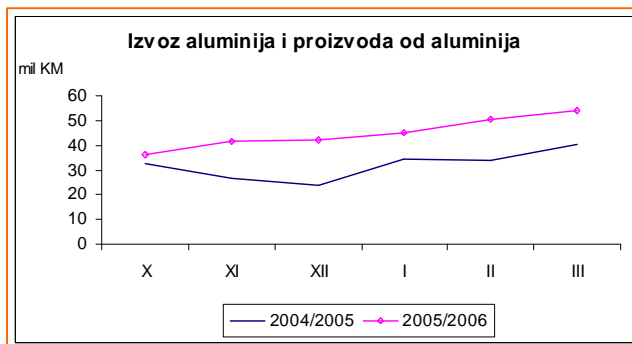
Grafikon 9

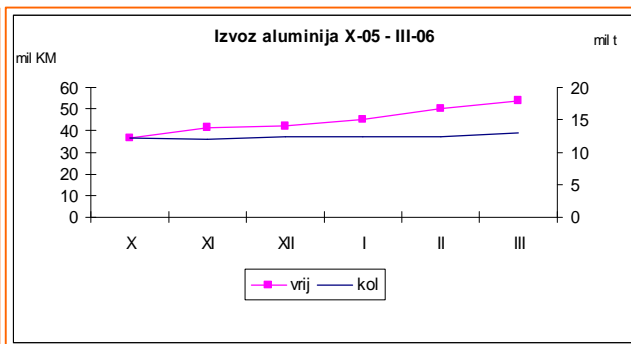
Grafikon 10

Kako se vidi iz grafikona 9 i 10 izvoz opreme, strojeva, željeza i čelika prati šablonu iz prethodnog razdoblja promatranja. Očekuje se da će se promijeniti i struktura izvoza tako da će se više izvoziti proizvodi više faze obrade i finalni proizvodi.

Izvoz aluminija i aluminijskih proizvoda ima najveći pojedinačni udjel u ukupnom izvozu i predstavlja glavni izvozni proizvod zemlje i šansu za dalji razvoj domaćih kapaciteta. U posljednjih šest mjeseci zabilježen je konstantan rast izvoza.

Grafikon 11

Grafikon 12

Međutim, ako se analizira odnos vrijednosti izvoza i izvezeno količine može se zaključiti da je povećani izvoz rezultat rasta cijene glinice i aluminija na svjetskom tržištu a ne rezultat porasta izvezeno količine, kako se vidi na grafikonu 12.

Ovo znači da postoji prostor za povećanje proizvodnje u postojećim kapacitetima ili čak instalaciju novih kapaciteta za preradu boksita i glinice u BiH jer postoji potražnja na svjetskom tržištu za aluminijem i aluminijskim proizvodima.

Zaključak

U prva tri mjeseca nakon uvođenja PDV-a mogu se uočiti sljedeća kretanja u odnosu na isti kvartal 2005.g.:

- **došlo je do značajnog rasta izvoza za 39 %**
- **uvoz uz nagli pad i postupan rast se zadržava na istoj razini**
- **deficit robne razmjene je manji za 25%**
- **porasla je pokrivenost uvoza izvozom za 40%**

Ovi rezultati nam govore i sljedeće:

- potvrdila su se očekivanja da će se uvođenjem PDV-a smanjiti i usporiti rast uvoza, a da će se stimulirati izvoz;
- veliki porast pokrivenosti uvoza izvozom rezultat je naglog rasta izvoza i pada, a potom usporenog rasta uvoza;
- porast uvoza u ožujku neutralizirao je početne ohrabrujuće rezultate – ovakva kretanja potvrđuju visok stupanj ovisnosti ekonomije BiH o uvozu usljed nerazvijenosti domaće proizvodnje;
- još je rano donositi zaključke o daljem kretanju uvoza – evidentno je da kompanije još uvijek troše zalihe koje su nagomilale u prosincu 2006.g. Da li će se kompanije opredijeliti za novu politiku zaliha koja podrazumijeva zaokret prema domaćim dobavljačima ostaje pitanje na koje ćemo dobiti odgovor u narednom kvartalu. U sustavu PDV-a nabavka zaliha iz uvoza sa plaćanjem carinskih pristojbi i PDV-a na granici financijski je nepovoljnija, te za očekivati je da će uvođenje PDV-a dovesti do supstitucije uvoza sa domaćim proizvodima;
- nije dovoljno osloniti se samo na pozitivne učinke koji proizilaze iz sustava PDV-a kao takvog – potrebno je paralelno djelovati i drugim mjerama i instrumentima ekonomske politike u pravcu stimuliranja investicija i izvoza.

Mjesečni konsolidirani izvještaj siječanj – ožujak 2006. godine

pripremila: Aleksandra Regoje

	I	II	III	ukupno
Tekući Prihodi	218,1	360,4	384,9	963,4
<i>Porezni prihodi</i>	206,0	343,9	355,1	904,9
<i>Neizravni porezi</i>	190,7	322,6	323,6	836,9
<i>PDV</i>	57,3	212,7	203,7	473,7
PDV na uvoze	56,5	102,6	136,7	295,8
PDV obaveza prema PDV prijavama	0,8	100,7	75,9	177,4
PDV prema automatskom razrezu od stane UNO			0,1	0,1
PDV jednokratne uplate	0,1	9,4	2,1	11,6
ostalo			0,1	0,1
Povrat PDV			-11,2	-11,2
Carine	33,3	30,8	41,5	105,6
Porez na promet	25,0	10,6	4,4	40,0
uvozni trošarinski proizvodi	7,8	0,2	0,0	8,0
domaći trošarinski proizvodi	1,1	2,0	0,2	3,3
ostali proizvodi	9,4	4,1	2,3	15,8
na usluge	6,5	4,0	1,7	12,2
Trošarine	62,8	56,9	63,1	182,8
uvozni pr.	50,5	45,7	48,4	144,6
u zemlji	12,3	11,2	14,7	38,2
Putarina	11,9	11,2	12,1	35,1
Ostalo	0,4	0,5	0,7	1,6
Ostali povrati			-1,9	-1,9
Transferi sa JR				
<i>Izravni porezi</i>	15,3	21,3	31,5	68,0
Porezi na dohodak i dobit	6,9	10,3	20,0	37,3
Ostali porezni prihodi	8,4	10,9	11,4	30,7
<i>Neporezni prihodi</i>	11,6	16,1	29,7	57,3
<i>Donacije/grantovi</i>	0,0	0,3	0,1	0,4
<i>Transferi viših razina</i>	0,5	0,1	0,1	0,7
Tekući Rashodi	204,3	297,8	219,3	721,4
<i>Tekući izdaci</i>	28,5	43,4	44,7	116,7
<i>Plaće i naknade</i>	25,8	37,4	38,1	101,3
Plaće	24,9	34,7	35,1	94,6
od čega: doprinosi	7,0	10,8	10,8	28,6
od čega: porezi na plate	1,6	1,9	2,0	5,5
Naknade	0,9	2,8	3,0	6,7
<i>Izdaci za materijal i usluge</i>	2,8	6,0	6,7	15,4
<i>Grantovi/Socijalni transferi/Subvencije</i>	37,5	10,3	51,3	99,1
Transferi domaćinstvima	32,5	3,6	45,1	81,2
Transferi organizacijama/institucijama	0,8	0,8	2,3	3,9
Subvencije	4,2	5,9	3,9	14,0
<i>Plaćanje kamate</i>	0,0	0,4	0,2	0,7
<i>Ostali izdaci/potrošnja/transferi</i>	0,8	1,8	1,4	4,0
<i>Transferi sa jedinstvenog računa UNO</i>	126,4	209,7	95,3	431,4
Proračun BiH	41,1	39,2	43,1	123,4
FBiH / županije, Direkcija za ceste	67,6	145,7	23,7	237,0
RS / gradovi, općine, JP "Putevi RS"	13,1	15,6	18,7	47,4
Brčko Distrikt	4,5	9,3	9,8	23,6
<i>Amortizacija vanjskog duga</i>	8,0	27,4	21,8	57,2
<i>Transferi nižim razinama</i>	3,1	4,8	4,5	12,4
Vladina štednja (1 - 2)	13,9	62,6	165,6	242,0
<i>Kapitalni primici</i>	23,9	6,5	1,2	31,6
<i>Kapitalni izdaci</i>	0,1	0,8	1,5	2,4
Vladin suficit/deficit (3+4-5)	37,6	68,3	165,3	271,2
od čega: Rezerve sa jedinstvenog računa UNO	16,2	31,6	20,6	68,4

Tabela 3. Mjesečni konsolidirani izvještaj siječanj-ožujak 2006. godine

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: dinka.antic@uino.gov.ba
Sarajevo:Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 546, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Mjesečni konsolidirani izvještaj siječanj – ožujak 2006. godine
 pripremila: Aleksandra Regoje

	I	II	III	ukupno
Tekući Prihodi	229,8	372,2	395,9	997,9
<i>Porezni prihodi</i>	208,2	346,1	357,3	911,5
<i>Neizravni porezi</i>	192,3	324,3	325,2	841,8
<i>PDV</i>	57,3	212,7	203,7	473,7
PDV na uvoze	56,5	102,6	136,7	295,8
PDV obaveza prema PDV prijavama	0,8	100,7	75,9	177,4
PDV prema automatskom razrezu od stane UNO			0,1	0,1
PDV jednokratne uplate	0,1	9,4	2,1	11,6
ostalo			0,1	0,1
Povrat PDV			-11,2	-11,2
Carine	33,3	30,8	41,5	105,6
Porez na promet	26,6	12,1	6,0	44,7
uvozni trošarinski proizvodi	7,8	0,2	0,1	8,1
domaći trošarinski proizvodi	1,1	2,0	0,2	3,3
ostali proizvodi	10,5	5,2	3,3	19,0
na usluge	7,0	4,4	2,2	13,5
ostalo	0,2	0,3	0,2	0,7
Trošarine	62,8	56,9	63,1	182,8
uvozni pr.	50,5	45,7	48,4	144,6
u zemlji	12,3	11,2	14,7	38,2
Putarina	11,9	11,2	12,1	35,1
Ostalo	0,4	0,6	0,7	1,7
Ostali povrati			-1,9	-1,9
<i>Izravni porezi</i>	15,9	21,8	32,0	69,8
Porezi na dohodak i dobit	7,1	10,5	20,2	37,9
Ostali poreski prihodi	8,8	11,3	11,8	31,9
<i>Neporezni prihodi</i>	18,6	23,5	35,8	77,9
<i>Doprinosi fondova</i>	1,2	1,2	1,2	3,5
<i>Ostali prihodi</i>	1,0	0,9	1,2	3,1
<i>Donacije/grantovi</i>	0,4	0,4	0,4	1,1
<i>Transferi viših razina</i>	0,5	0,1	0,1	0,7
Tekući Rashodi	207,0	297,0	215,9	719,9
<i>Tekući izdaci</i>	74,8	89,5	92,6	256,9
<i>Plaće i naknade</i>	63,0	74,1	77,0	214,1
Plaće	56,2	64,9	67,5	188,5
Naknade	6,8	9,2	9,5	25,5
<i>Izdaci za materijal i usluge</i>	11,8	15,4	15,6	42,8
<i>Grantovi/Socijalni transferi/Subvencije</i>	39,2	11,9	52,9	104,0
Transferi domaćinstvima	33,8	4,7	46,3	84,8
Transferi organizacijama/institucijama	1,2	1,2	2,7	5,2
Subvencije	4,2	5,9	3,9	14,0
<i>Plaćanje kamate</i>	0,0	0,4	0,2	0,7
<i>Ostali izdaci/potrošnja/transfери</i>	1,1	1,8	1,4	4,3
<i>Transferi sa jedinstvenog računa UNO</i>	80,8	161,3	42,4	284,4
F BiH / županije, Direkcija za ceste	67,6	145,7	23,7	237,0
RS / gradovi, općine, JP "Putevi RS"	13,1	15,6	18,7	47,4
<i>Amortizacija vanjskog duga</i>	8,0	27,4	21,8	57,2
<i>Transferi nižim razinama</i>	3,1	4,8	4,5	12,4
Vladina štednja (1 - 2)	22,8	75,1	180,0	278,0
<i>Kapitalni primici</i>	23,9	6,5	1,2	31,6
<i>Kapitalni izdaci</i>	1,3	1,0	1,8	4,1
Vladin suficit/deficit (3+4-5)	45,3	80,7	179,4	305,5
od čega: Rezerve sa jedinstvenog računa UNO	16,2	31,6	20,6	68,4

Tabela 3. Mjesečni konsolidirani izvještaj siječanj-ožujak 2006. godine

Napomene uz tabelu 3:

1. Konsolidirani izvještaj uključuje:
 - prihode od neizravnih poreza koje prikuplja Uprava za neizravno oporezivanje na Jedinostveni račun,
 - transfere sa Jedinostvenog računa UNO za servisiranje vanjskog duga,
 - transfere sa Jedinostvenog računa UNO za financiranje Brčko Distrikta, županija, općina i Direkcija za puteve,
 - prihode proračuna Bosne i Hercegovine sa Jedinostvenog računa UNO,
 - prihode i rashode proračuna Federacije BiH,
 - prihode i rashode proračuna Republike Srpske.
2. Podaci o prihodima i rashodima Federacije BiH i Republike Srpske nisu u potpunosti usklađeni zbog primjene različitih računovodstvenih metoda.

Napomene uz tabelu 4:

1. Konsolidirani izvještaj uključuje:
 - prihode od neizravnih poreza koje prikuplja Uprava za neizravno oporezivanje na Jedinostveni račun,
 - transfere sa Jedinostvenog računa UNO za servisiranje vanjskog duga,
 - transfere sa Jedinostvenog računa UNO za financiranje Brčko Distrikta, županija, općina i Direkcija za puteve,
 - prihode i rashode proračuna Bosne i Hercegovine,
 - prihode i rashode proračuna Brčko Distrikta,
 - prihode i rashode proračuna Federacije BiH,
 - prihode i rashode proračuna Republike Srpske.
2. Kada budu dostupni podaci iz Federacije BiH objaviće se kompletna tabela koja će uključiti i:
 - prihode entiteta koji se prikupljaju na račune trezora entiteta
 - transfere nižim razinama vlasti (županijama, općinama, direkcijama za ceste i dr.), koji se doznaju na niže razine sukladno entitetskim propisima, uključujući i transfere sa Jedinostvenog računa UNO i transfere ostalih prihoda prikupljenih na razini entiteta.
3. Podaci o prihodima i rashodima Federacije BiH i Republike Srpske nisu u potpunosti usklađeni zbog primjene različitih računovodstvenih metoda

Konsolidacija proračuna županija i općina

(pripremio: Ognjen Đukić, makroekonomista u Odjeljenju)

Zeničko-dobojska županija je prva županija u BiH sa čijeg teritorija su sve općine, uključujući i samu županiju, dostavile podatke Odjeljenju za makroekonomsku analizu o izvršenju proračuna za prva dva mjeseca 2006. godine. U skladu sa tim, Odjeljenje u ovom broju Biltena objavljuje konsolidirani proračun Zeničko-dobojske županije (Tabela 3).

Da bi se izvršila pravilna konsolidacija proračuna dvije razine uprave, u ovom slučaju županija i općina, neophodno je netirati međuproračunske transakcije, tj. umanjiti konsolidirani izvještaj za iznos ovih transakcija. Na primjer, ako je u siječnju mjesecu došlo do transakcije od strane županija prema jednoj od općina, onda je potrebno konsolidirani proračun umanjiti za iznos tog transfera, tj. netirati ovaj rashod županija sa korespondentnim prihodom općine. U protivnom dolazi do duplog računanja jer se ista sredstva po dva puta računaju kao prihod i kao rashod.

Ovo kao izravnu posljedicu ima uvećavanje konsolidiranog proračuna što može voditi do pogrešnih zaključaka o veličini određene razine uprave, njenoj učinkovitosti i udjelu u ukupnom konsolidiranom proračunu BiH.

Nužne dodatne informacije od županija

Iz gore navedenih razloga je važno identificirati transakcije između različitih proračunskih jedinica, tj. transakcije iz jednog proračuna u drugi. Na županijsko-općinskoj razini, najčešći smjer ovih transakcija je od županija prema općinama, na primjer u vidu različitih grantova. Često iz samih izvještaja nije moguće razlučiti transfere prema općinama od ostalih transfera. Na primjer, u slučaju Zeničko-dobojske županije, rashodovna stavka "Grantovi pojedincima" u sebi sadrži i grantove usmjerene kroz općinske proračune. Da bi se uradila pravilna konsolidacija potrebno je znati koji je iznos Grantova pojedincima bio usmjeren kroz općine a koji je išao izravno pojedincima. **Zbog toga, Odjeljenje za makroekonomsku analizu će u narednom razdoblju zahtijevati od svih županija da uz redovne mjesečne izvještaje dostavljaju dodatne informacije u kojima se preciziraju svi transferi prema općinama. Važno je istaći da je dostavljanje ovih informacija od interesa za same županije jer se ispravnom konsolidacijom dolazi do prave slike o strukturi i veličini konsolidiranog proračuna ovih razina vlasti i izbjegava duplo računanje koje uveličava njihov iznos.**

U slučaju nedostatka informacija pri konsolidaciji Zeničko-dobojske županije, Odjeljenje za makroekonomsku analizu je postupilo na sljedeći način:

1. Rashodovna stavka županijskog proračuna "Grantovi drugim razinama vlade" netirana je sa prihodovnim stavkama općina "Grantovi od ostalih razina vlasti" i "Kapitalne potpore od ostalih razina vlasti".
2. Preostala razlika na stavkama općina "Grantovi od ostalih razina vlasti" i "Kapitalne potpore od ostalih razina vlasti" je netirana sa rashodovnom stavkom županijskog proračuna "Grantovi pojedincima".

	Županija + općine (konsolidirano)		Županija		Općine	
	sij	velj	sij	velj	sij	velj
Rashodi	13.133.050	14.947.502	11.068.475	11.472.752	2.527.256	3.802.610
Tekući izdaci	13.214.171	14.809.520	11.068.475	11.472.752	2.145.696	3.336.768
Plaće i naknade	7.403.051	8.089.536	6.800.225	7.003.939	602.826	1.085.597
Bruto plaće	6.220.699	6.705.645	5.805.325	5.888.642	415.374	817.003
od čega: Porezi na plaće	162.396	222.235	146.724	191.812	15.672	30.423
od čega: Doprinosi na teret zaposlenih	1.917.403	2.054.863	1.780.206	1.800.682	137.197	254.181
Naknade	1.182.352	1.383.891	994.900	1.115.297	187.452	268.594
Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	741.950	796.228	692.711	704.859	49.239	91.369
Izdaci za materijal i usluge	2.332.971	3.216.149	1.697.813	1.894.672	635.158	1.321.476
Tekući grantovi	2.024.060	2.328.034	1.810.579	1.869.283	676.161	786.612
od čega: Grantovi drugim razinama vlade	32.908	72.146	227.332	354.217	32.908	72.146
od čega: Grantovi pojedincima	1.106.452	1.583.251	983.789	1.191.583	358.011	365.311
Kapitalni grantovi	173.542	195.840	0	0	173.542	195.840
Doznake nižim potrošačkim jedinicama	381.560	456.392	0	0	381.560	456.392
Prihodi	14.308.501	7.637.219	11.196.302	4.426.474	3.431.859	3.520.739
Prihodi od poreza	11.440.226	4.695.665	9.691.243	3.163.934	1.748.983	1.531.731
Porezi na dobit pojedinaca i poduzeća	597.651	578.673	473.197	246.868	124.453	331.805
Porezi na dobit pojedinaca	124.453	314.517	0	0	124.453	314.517
Porez na dobit poduzeća	473.197	246.868	473.197	246.868	0	0
Ostali porezi na dobit pojedinaca i poduzeća	0	0	0	0	0	0
Porezi na plaće i radnu snagu	1.644.457	297.266	1.326.188	0	318.268	297.266
Porez na imovinu	372.990	1.564.078	0	1.016.807	372.990	547.271
Domaći porezi na dobra i usluge (po propisima do 31.12.05)	7.355.274	2.148.140	6.519.294	1.839.071	835.980	309.069
Ostali porezi	40.830	66.700	0	22.262	40.830	44.438
Neporezni prihodi	2.843.245	2.865.344	1.505.059	1.211.583	1.338.186	1.653.761
Tekuće potpore (Grantovi)	16.500	76.150	0	50.957	336.160	335.187
od čega: Grantovi iz inozemstva	0	46.674	0	46.674	0	0
od čega: Grantovi od ostalih razina vlasti	0	4.283	0	4.283	319.660	309.994
Transferi sa Jedinstvenog računa (prihodi od neizravnih poreza)	1.437.555	40.808	1.372.563	38.926	64.992	1.882
Primici	11.845	547.292	5.000	0	149.866	565.159
Kapitalni primitci	0	547.292	0	0	0	547.292
Kapitalni grantovi (potpore)	6.845	0	0	0	149.866	17.866
od čega: Kapitalne potpore iz inozemstva	6.845	0	0	0	6.845	0
od čega: Kapitalne potpore od ostalih razina vlasti	0	0	0	0	143.020	17.866
Primljene otplate danih zajmova i povrata udjela u kapitalu	5.000	0	5.000	0	0	0
od čega: Primljene otplate od pozaj. drugim razinama vlade	5.000	0	5.000	0	0	0
Izdatci	491.588	307.806	479.090	239.841	12.498	67.965
Izdatci za nabavku stalnih sredstava	466.307	295.308	466.307	239.841	0	55.467
Otplate dugova	25.281	12.498	12.783	0	12.498	12.498
od čega: Otplate dugova primljenih kroz Državu	0	0	0	0	0	0
od čega: Vanjske otplate	12.783	0	12.783	0	0	0

Tabela 3. Zeničko-dobojska županija: konsolidacija proračuna županija i općina

Iz aktivnosti Odjeljenja

13.-14. april 2006.g.

U svojoj oproštajnoj posjeti Bosni i Hercegovini g. Peter Doyle, šef Misije MMF-a za BiH, razgovarao je sa osobljem Odjeljenja o daljim aktivnostima na uspostavi i razvoju sustava mjesečnog izvještavanja svih razina uprave i problemima s kojima se Odjeljenje suočava u konkretnom radu sa općinama i županijama, te o ostalim zadacima Odjeljenja, prvenstveno u vezi sa projekcijama prihoda od neizravnih poreza za ovu godinu i za naredno razdoblje. Osoblje Odjeljenja je imalo zadovoljstvo upoznati i novog šefa Misije MMF-a g. Dimitria Demekasa koji je najavio narednu posjetu BiH za juni 2006.g. kada će vlastima BiH uručiti preporuke MMF-a.

s lijeva: Ognjen Đukić, Peter Doyle, Dinka Antić, Dimitri Demekas, John Norregaard (rezydentni predstavnik MMF-a u BiH)

Obavijest općinama i županijama:

Molimo one izvještajne jedinice koje to do sada nisu učinile da Odjeljenju dostave proračune za 2006.g. i izvršenja proračuna za 2005.g. Odjeljenje je dizajniralo komparativne izvještaje o mjesečnom izvršenju proračuna koji će biti dnevno ažurni i koji će biti dostupni na Internet stranici Odjeljenja www.oma.uino.gov.ba. Izvještaji se na zahtjev mogu slati i faksom.